

Twórcy ukrócen emerytalnych i autorzy dekretu listopadowego nie interesowali się widocznie orzecznictwem N. T. A. i dopiero po krzyku, podniesionym przez emerytów, przez społeczeństwo i opinię publiczną, a wyrażonym przez Sejm na posiedzeniu w dniu 22. lutego 1936, zaczęli szukać za dogodnym dla nich wyrokiem N. T. A. a nie znalazłszy nie stosownego, nadali pierwszemu z brzegu wyrokowi zupełnie odwrotne znaczenie.

Na audiencji odbytej w obecności posłów ks. prałata Dr Lubelskiego i Dra Jahody-Zółtowskiego w dniu 17. czerwca 1936, Pan Minister Skarbu dowiedziawszy się od delegatów Gizelli i Goepferta, że istnieją wyroki N. T. A. nie dopuszczające zmiany prawomocnie przyznanych uposażeń emerytalnych, oświadczył, że skoro zostaną Mu przedłożone odpisy takich wyroków, zarządzi z urzędu bezwzględne cofnięcie dekretu listopadowego.

Dnia 2-go lipca 1936 przedłożyliśmy wprost Panu Ministrowi Skarbu kilkanaście sentencji wyroków N. T. A. lecz do dnia dzisiejszego nie zostało wydane żadne zarządzenie zmierzające do uchylecia wspomnianego dekretu.

Art. 3 konstytucji z dnia 23. kwietnia 1935 Dz. Ust. R. P. Nr 30, poz. 227 uznaje Sady jako organy Państwa. Art. 64 tejże konstytucji wyjaśnia w p. 2 że przez wymiar sprawiedliwości Sady strzegą ładu prawnego w Państwie i kształtują poczucie prawne społeczeństwa. — Punkt 4. powyższego artykułu stanowi wyraźnie, że orzeczenia sądowe nie mogą być zmieniane, ani uchylane przez inne władze.

Nasuną się pytanie, czy Ministerstwo Skarbu nie uznaje Najwyższego Trybunału Administracyjnego za organ Państwa, strzegący ładu prawnego w Państwie i kształtujący poczucie prawne społeczeństwa?

Jeżeli tak, to wypada się dostosować do jego wyroków w celu utrzymania ładu prawnego.

Czy Ministerstwo skarbu jest władzą i czy obowiązują je postanowienie art. 64, p. 4 konstytucji?

Jeżeli tak, to z jakiej racji zmienia i uchyla orzeczenia N. T. A. z naruszeniem prawa i sprawiedliwości, z krzywdą dla znacznego odłamu obywateli.

Ażeby nie było wątpliwości lub niejasności w interpretowaniu orzecznictwa N. T. A. podajemy do publicznej wiadomości szereg zasadniczych orzeczeń w kwestii emerytur i otwieramy dyskusję Czytelników na temat słuszności naszego żądania uchylecia dekretu listopadowego na podstawie nienaruszalności praw emerytalnych orzeczonej wyrokami N. T. A.

Rocznik I. Rok 1922/23.

Nr. 182 wyrok z 13. listopada 1923 Lrej. 725/22.

Zastosowaniu art. 45 ust. emer. z 28/7. 1921 poz. 466 dz. ust. nie stoi na przeszkodzie okoliczność, iż ubiegający się o emeryturę zrealizował w całości swoje prawo przez odebranie wkładu z kasy emerytalnej państwa zaboreczego.

Nr. 204 wyrok z 30. listopada 1923 Lrej. 421/22.

O policzalności lat służby emeryta b. państw zaboreczych decyduje art. 43 ustawy emer. z 28. VII. 1921 poz. 466 dz. ust. a nie art. 23 i 15 tejże ustawy, które mają zastosowanie jedynie do polskich funkcjonariuszów.

(Przy obliczeniu lat służby emeryta mają zastosowanie odnośne ustawy byłych państw zaboreczych a nie polska ustawa emerytalna — art. 1 i 2 ustawy z 28. VII. 1921).

Nr. 233 wyrok z 11. grudnia 1923 Lrej. 339/22.

Do funkcjonariusza b. państwa zaboreczego, który z powodu choroby faktycznie nie pełnił służby w państwie polskim, został jednak przeniesiony w stan spoczynku przez władzę polską, stosuje się art. 42 ust. emeryt. z 28. VII. 1921 poz. 466 dz. ust.

Rocznik II. Rok 1924.

Nr. 507 wyrok z 23. grudnia 1924 Lrej. 1268/23.

Uposażenia emerytalne przyznane na podstawie poprzednich ustaw emerytalnych nie mogą być poddawane rewizji podstaw wymiaru przyznanego uprzednio uposażenia.

Rocznik III. Rok 1925.

Nr. 795 wyr. z 11. listopada rej. 587/25.

Lata pracy zawodowej w państwie zaboreczym w myśl art. 97 i 98 ustawy emer. z 11. XII. 1923 poz. 46/24 powinny być być zaliczone do dnia 1. X. 1922 przez komisję weryfikacyjną na podstawie ustaw z 13. VII. 1920 poz. 429—436.

Nr. 809 wyr. z 25 listopada 1925 Lrej. 1963/24.

Jak to już N. T. A. wyjaśnił i szczegółowo uzasadnił w licznych wyrokach, a pomiędzy innymi i w wyroku w sprawie Ludwiga Nr. 298 państwo Polskie nie może być traktowane jako sukcesyjne w stosunku do państw zaboreczych i o obowiązku zaspakajania przez Państwo Polskie zobowiązań tych państw poza zobowiązaniami dobrowolnymi względnie przyjętymi w umowach i traktatach nie może być mowy.

W stosunku do emerytów b. państw zaboreczych Państwo Polskie dobrowolnie, a nie na zasadzie traktatów międzynarodowych, z których traktat w Saint Germain en Laye z 10/9. 1919 również na Państwo Polskie w tym względzie żadnego obowiązku nie nakłada, kierując się jedynie racjami polityki państwowej polskiej, przyjęło na siebie na zasadach własnych ustaw emerytalnych obowiązek utrzymywania na koszt Skarbu pewnych kategorii emerytów.

Rocznik IV. Rok 1926.

Nr. 893 z 24. lutego 1926 Lrej. 355/25.

W uzasadnieniu: Funkcjonariusze państwowi, którzy byli członkami kas emerytalnych lub kas zaopatrzenia, będą mogli korzystać z praw emerytalnych na mocy ustawy emerytalnej jedynie pod warunkiem poprzedniego ustąpienia na rzecz Skarbu Państwa praw, służących im do tych kas. Tę zasadę zawiera również nowela do ustawy emeryt.

z 13. II. 1924 poz. 178 orzekając, że do emerytury dolicza się lata zaborecze pod warunkiem zwrotu do Skarbu Państwa tych kwot, które z kas powyższych zostały pobrane.

Nr. 908 wyrok z 17. marca 1926 Lrej. 533/25.

Uposażenie emerytalne wedle art. 27 ustawy z 11. grudnia 1923 poz. 46/24 Dz. Ustaw przyznaje i wymierza w porozumieniu z Ministrem Skarbu właściwa władza naczelną lub upoważniona przez nią odnośne władze II inst. w porozumieniu z właściwą Izłą Skarbową. Z przepisu tego wynika, że orzeczenie Min. Skarbu tylko w tym wypadku może być uważane za decyzję, ostatecznie rozstrzygającą o prawach emerytalnych funkcjonariusza, gdy Ministerstwo to jest jego władzą naczelną. W pozostałych wypadkach jego decyzje mają być uważane jako opinie, a nie jako orzeczenia ostateczne.

Nr. 927 wyrok z 14. kwietnia 1926 Lrej. 499/25.

I. Wskazany w art. 33 ust. emeryt. z 11. XII. 1923 trzydziestodniowy termin do wniesienia zażalenia jest prekluzyjny.

II. Zgłoszenie roszczenia do wyższego uposażenia emerytalnego nie jest ograniczone jakimkolwiek terminem.

III. Funkcjonariusz roszeający sobie na zasadzie art. 36 prawo do wyższego uposażenia emerytalnego musi udowodnić swoje roszczenie nowymi dokumentami, nieznanymi uprzednio władzy.

Nr. 1078 wyrok z 15. grudnia 1926 Lrej. 1571/25.

Przyznanie uposażenia w drodze łaski nie pozbawia możliwości dochodzenia praw przed N. T. A. pochodzących z normalnych postanowień ustaw emerytalnych.

W uzasadnieniu N. T. A. wypowiada się, że w myśl art. 81 ustawy emerytalnej służba zaborecza winna być zaliczona według przepisów odnośnego państwa i powinno zaliczenie odpowiadać tym przepisom.

Nr. 1083 wyrok z dn. 20. XII. 1926 Lrej. 248 i 2564/25.

I. Ustawa z 11. XII. 1923 poz. 46/24 nie dopuszcza przyznawania uposażenia emerytalnego za poszczególne okresy służby zaboreczej.

II. Właściwą władzą naczelną w rozumieniu art. 27 ustawy z 11. XII. 1923 jest jedynie ta władza, której ostatnio podlegał służbowo emeryt.

W motywach podano, że na mocy art. 81 powyższej ustawy zalicza się pełną ilość lat służby zaboreczej w b. państwie zaboreczym, podlegającą zaliczeniu według ustaw odnośnego państwa.

Właściwą władzą naczelną jest ta władza z której funkcjonariusz przeszedł na emeryturę.

Nr. 1089 wyrok z 29. grudnia 1926 Lrej. 2830/25.

W motywach: Uposażenie przyznaje i wymierza jedynie właściwa władza naczelną wzgl. upoważniona przez nią właściwa władza II. instancji w porozumieniu z właściwą Izłą Skarbową.

Rocznik V. Rok 1927.

Nr. 1154 wyrok z 16 marca 1927 Lrej. 3206/25.

Uczestnictwo w Kasie Przechowczości b. kolei Warszawski-Wiedeńskiej, jako stowarzyszenia pracowników wyłącznie nieetatowych i nie nadającym praw do emerytury rosyjskiej, nie uprawnia do uzyskania uposażenia emerytalnego ze Skarbu Państwa w trybie art. 82 wzgl. 95 ustawy emerytalnej z 11. XII. 1923.

Nr. 1162 wyrok z 21. marca 1927 Lrej. 987/25.

Komisje weryfikacyjne działające na mocy ustawy z 13. VII. 1920 poz. 429 Dz. ust. w myśl okólnika Prezesa Rady Ministrów z 5. marca 1924 Nr. 27 były władne do rozpatrywania tylko tych podań o zaliczenie lat służby poprzedniej, które wpłynęły przed dniem 1. X. 1923.

Nr. 1319 wyrok z 28. listopada 1927 Lrej. 1280/25.

Orzeczenie emerytalne może być uchylone tylko w ramach ustawy emerytalnej.

W uzasadnieniu: Jak to już N. T. A. wyjaśnił w wyroku z 23. XII. 1924 Lrej. 1268/23 (porównaj wyrok 507) i w innych, uposażenia emerytalne, przyznane na zasadzie poprzednich ustaw emerytalnych, mogą być w myśl art. 86 i 93 ustawy z dnia 11 grudnia 1923 jedynie mechanicznie przerahowane bez prawa poddania rewizji podstaw wymiaru uposażenia poprzednio przyznanego.

Nr. 1178 wyrok z 2. kwietnia 1927 Lrej. 158/25.

Prawo do uposażenia i prawo i emerytury są to tak zasadnicze uprawnienia urzędnika, że pozbawienie go tych praw wzgl. ich uszczuplenie wynikać może tylko z wyraźnego przepisu ustawy.

Nr. 1188 wyrok z 9. kwietnia 1927 Lrej. 1902/25.

Dodatek na żonę przysługuje emerytowi również w wypadkach, gdy małżeństwo zostało zawarte już po przeniesieniu emeryta w stan spoczynku, a ponadto:

I. W myśl ust. 2 i 3 art. 93 ustawy emerytalnej z 11. XII. 1923 oraz wielokrotnych wyjaśnień N. T. A. w szczególności w sprawie Olewińskiego Lrej. 1268/24 (później wyrok 507) prawa nabyte przez emeryta z poprzedniej ustawy emerytalnej uznaje się za nienaruszalne.

II. Art. 20 powyższej ustawy przyznaje emerytowi prawo do pobierania dodatku na żonę.

Ponieważ z wyraźnego tego przepisu ustawy nie wynika, by emeryt, który zawarł związek małżeński po przeniesieniu w stan spoczynku, nie miał prawa do pobierania dodatku na żonę, odmowne załatwienie jego wniosku nie można uznać za prawnie uzasadnione.

Prawa do emerytury nie ma wdowa, która wyszła za mąż za emeryta już po przeniesieniu go w stan spoczynku.

Nr. 1328 wyrok z 6. grudnia 1927 Lrej. 1904/25.

Na mocy austriackiego rozporządzenia cesarskiego z 9. czerwca 1915 i rozporządzenia austriackiego Ministerstwa Obrony Krajowej z 10. grudnia 1915 (aust. Dz. U. p. NN. 361 i 362) w związku z § 83 ordynacji służbowej dla kolejowców austriackich kolei państw. z 7. IV. 1898 liczy się podwójnie przy wymiarze uposażenia emerytalnego czas czynnej służby wojskowej podczas wojny wszechświatowej.

Rocznik VI. Rok 1928.

Nr. 1325 wyrok z 10. stycznia 1928 Lrej. 1033/26.

W uzasadnieniu: W czasie wojny, t. j. od chwili jej wybuchu t. j. dnia 1. sierpnia 1914 do 1. listopada 1918 policza się podwójnie czas służby wojskowej w ilości 4 lata i 3 miesiące.

Nr. 1411 wyrok z 15. marca 1928 Lrej. 750/26.

Kwestję nabycia praw emerytalnych regulują odnośne przepisy b. państw zaboreczych wobec braku w tym względzie jakiegokolwiek zastrzeżenia tak w art. 82 jak i 95 ustawy emerytalnej, co wynika również z art. 81 tej ustawy.

Art. 19 ustawy emerytalnej ma na względzie wyłącznie techniczne obliczenia wysokości uposażenia.

Nr. 1444 wyrok z 26. IV. 1928 Lrej. 1143/26.

Chociaż w wypadkach wyjątkowych, w razie błędnego zastosowania przepisów emerytalnych dopuszczalna jest zmiana zapadłego pierwotnie orzeczenia administracyjnego, nie powinna ona jednak mieć miejsca przez nadawanie przepisom nowego rozumienia, gdyż w tym wypadku każde prawie orzeczenie administracyjne mogłoby być zamieniane dowolnie i w miejsce praworządności zapanowałaby dowolność administracyjna.

Nr. 1456 wyrok z 14. maja 1928 Lrej. 2833/26.

Dla oceny kwestji policzalności czasu do wysługi emerytalnej miarodajne są przepisy obowiązujące w chwili przejścia danego funkcjonariusza w stan spoczynku (Orzeczenie Ministerstwa Sprawiedliwości z 5. maja 1926 w sprawie Władysława Kuśnierza).

Nr. 1497 wyrok z 11. listopada 1928 Lrej. 4398/26.

Ustawa emerytalna z 11. XII. 1923 ma na względzie zaliczenie również i służby poprzedniej, odbytej w państwach zaboreczych a to ze względu na młodą państwowość polską i konieczność przyciągania do służby państwowej w pierwszym rzędzie tych osób, które posiadały do niej fachowe uzdolnienie, nabyte w obcej służbie państwowej.

Wyrok ten wyraża dalej zapatrywanie, że zwolnienie ze służby, może się oprzeć tylko na wyroku dyscyplinarnym. Nieposłuch, brak karności itd. są to wady raczej moralne i nie mają nie wspólne-go z fachowością, z rzekomo braku której został dany osobnik zwolniony ze służby.

1928.

Nr. 1423 wyrok z 29 marca 1928 Lrej. 1318/26.

W myśl art. 24 ust. 1 ustawy emerytalnej z 11-go grudnia 1923 Dz. ust. Nr. 6/24 poz. 46 zamieszkiwanie emeryta na terytorjum Wolnego m. Gdańska nie pozbawia go prawa do dodatku mieszkaniowego.

Nr. 1460 wyrok z 21. maja 1928 Lrej. 752/26.

Dekret emerytalny nie zaskarżony w właściwym terminie stał się prawomocnym i nie może być zmieniony.

Rocznik VII. Rok 1929.

Nr. 28 A wyrok z 26. lutego 1929 Lrej. 1372/27.

Przewidziane w art. 81 Konstytucji i art. 1 ustawy z 3 sierpnia 1922 poz. 400/26 Dz. ust. ograniczenie sądów, w szczególności N. T. A. co do badania ważności ustaw nie stosuje się do badania ważności rozporządzeń z mocą ustawy.

Najw. T. A. w myśl art. 2 owej ustawy uznaje swoją właściwość do zbadania ważności rozporządzeń Prez. Rzeczypospolitej.

Wprawdzie w myśl art. 81 konst. i art. 1 ustawy z 3. VII. 1922 poz. 400/26 Dz. ust. NTA. nie ma prawa badania ważności ustaw należycie ogłoszonych, ale zastrzeżenie to nie może odnosić się do rozporządzeń z mocą ustawy, gdyż przepis art. 81 konst. powtórzony w art. 1 ustawy o N. T. A. jest przepisem wyjątkowym, ograniczającym władzę sądów i jako taki nie może ulec wykładni rozszerzającej.

W art. 81 konst. jest użyte tylko wyrażenie „ustawa”; w myśl zaś art. 3 konstyt. ustawa jest norma prawna ustalona przez Sejm. — Jak wyraża się konstytucja: „nie ma ustawy bez zgody Sejmu, wyrażonej w sposób regulaminowo ustalony”. Stosownie więc do użytego w powyższych przepisach wyrażenia, stosują się one tylko i wyłącznie do ważności badania ustaw, nie zaś rozporządzeń, choćby mających moc ustawy.

W tym sensie wypowiedział się i Sąd najwyższy w wyroku z 18. lutego 1928 w sprawie Pawła Szczurka rozstrzygając zagadnienie mocy obowiązującej rozporządzeń Prezyd. Rzeczyposp. o prawie prasowem.

Badanie ważności rozporządzenia jest tem więcej uzasadnione, skoro Sejm w swojej dyskusji uznał jakieś z rozporządzeń za szkodliwe lub niewłaściwe.

Nr. 45 A wyrok z 21. marca 1929 Lrej. 80/27.

W myśl art. 245 księgi VIII. zb. ros. postanowień wojskowych z r. 1869 w wydaniu z r. 1915, oraz w myśl art. 68 rosyjskiej ustawy emerytalnej w wydaniu z r. 1896 (Zb. Pr. Ces. Ros. tom III) służba spędzona podczas wojny w kampanji przeciwko nieprzyjacielowi, liczy się podwójnie do wysługi emerytalnej pod warunkiem udziału bądź w jednej akcji wojskowej, bądź jednorazowego znajdowania się pod ogniem nieprzyjaciela.

(Ciąg dalszy nastąpi)